

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 74/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, zastúpeného AK VAVRINČÍK s.r.o., Hurbanova 1, Nové Mesto nad Váhom, proti postupu Okresného súdu Prievidza – pracovisko Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. BN-3T/1/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 21. novembra 2023 prostredníctvom právneho zástupcu a 13. decembra 2023 priamo sťažovateľom doručená ústavná sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu pod sp. zn. BN-3T/1/2023. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Zároveň sa domáha priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume 7 000 eur a náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Súčasťou ústavnej sťažnosti podanej priamo sťažovateľom je aj jeho žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Na základe výzvy ústavného súdu sťažovateľ podaním doručeným 29. januára 2024 ozrejmil, že 16. novembra 2023 udelil plnú moc právnenému zástupcovi uvedenému v záhlaví tohto uznesenia, a preto netrvá na svojej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu.

3. Z ústavnej sťažnosti, zo zistení a z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie 5. augusta 2015 a Okresná prokuratúra Nové Mesto

nad Váhom podala proti nemu obžalobu pre prečin krádeže na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom 29. septembra 2016. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 2 T 130/2016. Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 2Nto/10/2022 zo 16. novembra 2022 odňal vec Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom a prikázal ju na prejednanie okresnému súdu. Spis bol okresnému súdu predložený 20. januára 2023.

4. Postup Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/130/2016 sťažovateľ napadol ústavnou sťažnosťou, ktorá bola odmietnutá ako neprípustná uznesením č. k. I. ÚS 496/2023-29 z 28. septembra 2023. Následne podal 8. novembra 2023 ústavnú sťažnosť proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BN-3T/1/2023, ktorá bola odmietnutá uznesením č. k. IV. ÚS 604/2023-8 z 21. novembra 2023 ako neprípustná z dôvodu existencie prekážky rozhodnutej veci.

5. Ústavný súd zistil, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené a termín hlavného pojednávania je nariadený na 4. marec 2024. Sťažovateľ v napadnutom konaní podal sťažnosť pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorá bola predložená na posúdenie krajskému súdu spolu so spisom.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému konaniu namieta, že vec nie je zložitá, okresný súd nemá dôkaznú núdzu. Už 28. mája 2020 (keď sa uskutočnilo posledné hlavné pojednávanie) dal súhlas, aby súd konal bez jeho prítomnosti, čím sa vzdal práva na záverečnú reč aj práva posledného slova. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom ostal nečinný do konca augusta 2021 (16 mesiacov), a následne od augusta 2021 do novembra 2022, keď krajský súd rozhodol o odňatí veci (15 mesiacov). Okresný súd disponuje spisom od 20. januára 2023, no (do dňa podania ústavnej sťažnosti, pozn.) nenariadil hlavné pojednávanie.

7. Právny zástupca sťažovateľa v ústavnej sťažnosti vyjadruje nesúhlas so závermi ústavného súdu v uznesení č. k. I. ÚS 496/2023-29 z 28. septembra 2023 týkajúcimi sa absencie využitia sťažnosti podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku s odkazom na ustálenú judikatúru ústavného súdu (uznesenie č. k. III. ÚS 284/2022-44 z 8. septembra 2022).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BN-3 T 1/2023.

9. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna

neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

10. V ústavnej sťažnosti predloženej sťažovateľom, ako aj v podaní jeho právneho zástupcu je v petite označený za porušovateľa okresný súd, ktorému vec napadla 20. januára 2023, teda desať mesiacov pred podaním ústavnej sťažnosti.

11. Ústavnému súdu je z jeho rozhodovacej činnosti známe, že obdobnú ústavnú sťažnosť sťažovateľa na prietlahy v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. BN-3T/63/2022 (vec bola rovnako ako v predmetnom konaní pôvodne vedená pred Okresným súdom Nové Mesto nad Váhom, ktorému bola odňatá a prikázaná okresnému súdu) odmietol uznesením č. k. II. ÚS 3/2024-10 z 10. januára 2024.

12. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že v zmysle § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (II. ÚS 3/2024).

13. Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti (tak ako to *expressis verbis* vyplýva z § 45 zákona o ústavnom súde, pozn.), z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa. Jedine za kumulatívneho splnenia týchto podmienok je tak potom možné prekročiť petit ústavnej sťažnosti pri rešpektovaní ontologickej podstaty tohto ústavného inštitútu, potierajúc pritom prehnanú ústavnoprávnu solemnitú, ktorej dôsledky by mohli ohroziť materiálnu ochranu sťažovateľových základných práv a slobôd (I. ÚS 514/2020, č. 84/2020 ZNaU).

14. Osobitosti konania pred ústavným súdom a najmä dôležitosť vecí, ktoré sa posudzujú v konaniach pred ústavným súdom, si vyžadujú profesionálnu pomoc. Povinné zastúpenie advokátom (podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) má zabezpečiť určitú procesnú kvalitu návrhov podávaných na ústavný súd. Povinné právne zastúpenie umožňuje ústavnému súdu presvedčiť sa, že navrhovateľovi pomohol naformulovať jeho návrh profesionál tak, aby o ňom mohol ústavný súd meritórne konať a rozhodnúť (porov. *Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 157 a nasl.*). Bolo by neakceptovateľné, ak by ústavný súd suploval úkony právnej služby povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 622/2023).

15. V okolnostiach prejednávanej veci ústavný súd vzal do úvahy, že ide už o v poradí tretiu ústavnú sťažnosť sťažovateľa proti postupu okresného súdu (resp. Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom) (pozri bod 4 tohto uznesenia).

16. Na základe uvedeného ústavný súd ustálil rozsah prieskumu tak, ako bol sťažovateľom vymedzený v petite jeho ústavnej sťažnosti.

17. Pri hodnotení, či došlo k porušeniu predmetných práv, ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva do úvahy berie i) zložitosť veci vrátane povahy sporu a jeho významu pre účastníka konania; ii) správanie účastníka konania a iii) postup súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

18. V časovom rámci 10 mesiacov od predloženia spisu okresnému súdu (20. januára 2023) až po doručenie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (21. novembra 2023), resp. jedného roka (do predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti) nebolo v napadnutom konaní právoplatne rozhodnuté. Spis sa momentálne nachádza na krajskom súde, ktorému bol predložený v súvislosti so sťažnosťou sťažovateľa podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku. Termín hlavného pojednávania je nariadený na 4. marec 2024.

19. Posudzované obdobie bez právoplatného rozhodnutia sa podľa názoru ústavného súdu nejaví ako optimálne, osobitne s prihliadnutím na skutočnosť, že spis bol síce okresnému súdu predložený v januári 2023, no napadnutému konaniu predchádzalo konanie na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom, ktorého trvanie kladie zvýšené požiadavky na postup okresného súdu najmä v súvislosti s pretrváváním právnej neistoty sťažovateľa. Ústavný súd súčasne dáva do pozornosti, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 490/2023).

20. Ústavný súd preto konštatuje, že aj s prihliadnutím na relatívne kratšie obdobie od napadnutia spisu okresnému súdu do predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti (v rozsahu jedného roka) nedošlo k takej intenzite zásahu do práv sťažovateľa zo strany okresného súdu, ktorá by zodpovedala ústavne relevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavnú akceptovateľnosť postupu okresného súdu podčiarkuje nariadený termín hlavného pojednávania na 4. marec 2023.

21. Nad rámec uvedeného ústavný súd vo vzťahu k argumentácii naznačujúcej diskrimináciu sťažovateľa v konaní vedenom pred ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 496/2023 z dôvodu existencie rozhodnutia č. k. III. ÚS 284/2022-44 z 8. septembra 2022 uvádza, že už samotné odôvodnenie uznesenia č. k. I. ÚS 496/2023-29 z 28. septembra 2023 v bode 11 obsahuje dostatok odkazov na ustálenú judikatúru ústavného súdu (nielen senátu I. ÚS) týkajúcu sa sťažnosti podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku a potreby jej využívania ako účinného prostriedku nápravy. Z obsahu ústavnej sťažnosti sa nejaví, že by sťažovateľ využil príležitosť komplexne sa touto problematikou v rozhodovacej činnosti ústavného súdu zoznámiť, inak by musel v takom prípade naraziť aj na iné rozhodnutia senátu III. ÚS, ktoré na využití sťažnosti pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku rigidne trvajú. Vždy sa pritom samozrejme zohľadňujú individuálne okolnosti každej veci (I. ÚS 288/2022, I. ÚS 496/2023).

22. Zároveň ústavný súd pripomína, že ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nepredstavuje prostriedok, ktorým by bolo možné napadnúť, resp. domáhať sa prehodnotenia či preskúmania rozhodnutia ústavného súdu. Uvedené vyplýva aj z § 55 písm. c) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Ústavný súd sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal z dôvodu odmietnutia sťažnosti ako celku, ako aj z dôvodu, že sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súde 29. januára 2024 uviedol, že netrvá na svojej pôvodnej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu.

25. V závere ústavný súd poznamenáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej [§ 55 písm. a) zákona o ústavnom súde], a preto nevylučuje možnosť, aby sťažovateľ v prípade pretrvávajúcej nečinnosti okresného súdu podal svoju ústavnú sťažnosť opakovane.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 1. februára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu